

Yazılı Metinlerde Anlaşılabilirliğe Sınıf Düzeyinin, Cinsiyet Değişkeninin Etkisinin Değerlendirilmesi

*Mehmet FİDAN**

Öz

Metin yazabilmek ve yazılı metinleri anlayabilmek çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Bu nedenle metnin niteliği aynı zamanda metnin anlaşılmasında da etkilidir. Bu çalışmada iletişimsel, estetik ve akademik amaçlarla yazılan metinlerin anlaşılabilirliğinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda sınıf düzeyi ve cinsiyet değişkenlerinin metinlerin anlaşılabilirlik durumuna etkisi gözlemlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Nicel yöntemlerden tarama modeli ve nitel yöntemlerden ise durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu eğitim fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Elde edilen veriler çeşitli istatistiksel yöntemler ve içerik analizi ile yorumlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre hem cinsiyet hem de sınıf düzeyi değişkenlerinin akademik metinlerin anlaşılabilirliğini etkilediği belirlenmiştir. Eğitim fakültesi öğrencilerinin yazdıkları metinlerin genel olarak anlaşılır olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan kız öğrencilerin yazdığı akademik metinlerin, erkek öğrencilerin yazdığı akademik metinlere göre daha anlaşılır olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan dördüncü sınıf öğrencilerinin yazdığı akademik metinlerin, birinci sınıf öğrencilerinin yazdığı akademik metinlere göre daha anlaşılır olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akademik yazma, metin türleri, yazma eğitimi

Evaluation of the Effect of Class Level and Gender Variable on Intelligibility in Written Texts

Abstract

Writing a text and understanding it have a multidimensional structure. Therefore, the quality of the text has a direct effect on its comprehension. This study aims to determine the intelligibility of the texts written for communicative, aesthetic, and academic purposes. In addition, the effect of class level and gender variables on the intelligibility was tried to be observed. Quantitative and qualitative methods were used in this study. The study group of the research consisted of students in a faculty of education. The obtained data were interpreted with various statistical methods and content analysis. According to the results of the research, it has been determined that both gender and class level variables affect the intelligibility of academic texts. The texts written by the students of the faculty of education were found to be generally intelligible. It has been found out that the academic texts written by the female students who participated in the research are more intelligible than those written by the male students. It has been determined that the academic texts written by the fourth-year students participating in the research are more intelligible than those written by the first-year students.

Keywords: Academic writing, text types, writing education

* Doç. Dr., Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Aksaray, fidanm3838@gmail.com, ORCID: orcid.org/0000-0002-9347-2992

Giriş

Temel dil becerileri genel olarak anlama ve anlatma becerileri şeklinde sıralanmaktadır. Dinleme ve okuma anlama becerileri arasında yer alırken; konuşma ve yazma ise anlatma becerileri arasında yer almaktadır. Anlatma becerileri bu doğrultuda incelendiğinde önemli olan durumun doğru iletişim kurmak olduğu söylenilebilir. Bu beceriler arasında yer alan konuşma süreçlerinde (günlük iletişime yönelik konuşmalar) karşılıklı anlaşılabilirliğin sağlanmasında anlık dönütlerin önemli etkisi bulunmaktadır. Yani bu süreçte konuşan kişinin, dinleyicinin kendisini doğru anlayıp anlamadığını test etme veya hissetme, geri bildirim elde etme imkânı bulunmaktadır. Ancak yazılı anlatımlarda anlık etkileşim ve geri bildirim sağlanması konuşma kadar hızlı olamayabilir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte anlık mesajlaşma uygulamalarında bu imkânın nispeten daha fazla olduğuna da vurgu yapmak gerekmektedir. Bireylerin yazılı ifade becerilerinin geliştirilmesi eğitsel süreçler açısından değerlendirildiğinde yazma eğitiminin bu konunun temel çalışma alanı olduğu görülür. Bu yönüyle ilgili çalışmalar değerlendirildiğinde öğretmen adaylarının yazılı anlatım metinlerinde anlatım bozukluğu bulunma ve bu durumun öğretmen adayları tarafından tespit edilme oranının yüksek olduğu görülmüştür (Mete, 2015: 90). Temel dil becerileri olan dinleme, okuma, konuşma ve yazma çok boyutlu bir yapıda bulunmaktadır. Bu çok boyutlu yapı, bir dil becerisinin gelişmesinde diğer dil becerilerinin etkisini göstermesi açısından önemlidir. Bu doğrultuda yazılı metinlerin anlaşılmasında okuma becerisinin gelişmiş olması beklenen bir durumdur. Ancak bir metnin anlaşılmasında birçok etken bulunmaktadır. Bilge ve Kalenderoğlu (2022: 40) okuduğunu anlama ile kelime hazinesi arasındaki bağlantıya dikkat çekmektedir. Budak (2005: 84) ise bilinmeyen kelimelerin, bir metnin anlaşılmasında önemli rolünün olduğunu ve bu durumun çok boyutlu bir yapısının bulunduğunu belirtir. Metin içinde yer alan kelimelerin kullanılabilirliği, kelimenin hatırlanmasında önemli görev üstlenebilmektedir. Nitekim yeni öğrenilen kelimelerin günlük yaşantıda kullanıldığında öğrencilerin ifade becerilerini geliştirdiğine yönelik araştırma sonuçları da bulunmaktadır (Fidan ve Yılmaz, 2021: 410). Bu durum yazılı metinlerin anlaşılmasında kelimelerin iletişimsel rolünün göstergesidir.

Yazma faaliyetinin iletişimsel rolüne ek olarak farklı boyutları da bulunmaktadır. Bu konuda Ülper ve Çeliktürk Sezgin (2019: 164), araştırmalarına katılanların çoğunluğunun yazmayı rahatlatma ve hatırlama amacıyla kullandıklarını ortaya koymaktadır. Bu durum estetik duyguların ifadesine ek olarak akademik becerilerin gelişimi açısından da yazma eğitimi değerli kılmaktadır. Bireylerin yazma becerilerinin geliştirilmesine yönelik çeşitli uygulamalar bulunmaktadır. Bu uygulamalardan biri de yazma stratejilerinin öğretim süreçlerinde kullanılmasıdır. Bu yöndeki araştırmasında Topuzkanamış (2014: 285) yazma stratejilerinin öğrencilerin yazma başarısını artırmada etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yazma becerisi alanında yer alan stratejiler incelendiğinde not alma, özet çıkarma, eleştirel yazma, yaratıcı yazma gibi stratejilerin ön plana çıktığı görülmektedir (MEB, 2019: 38-50). Temizkan (2011) yaratıcı yazmanın, yazma becerilerinin gelişimi açısından etkili olduğunu belirtir. Bu türden yazma etkinliklerinde özgünlük temel özellik olarak görülmekte ve öğrencilerde bu becerinin gelişmesinde öğretmenin önemli rolü bulunmaktadır (Temizkan, 2010: 638). Ayrıca bu alanda dijital öyküleme gibi daha özel tekniklerin yazma becerilerine etkisine; üniversitelerdeki yazma eğitimi derslerinin etkililiğine yönelik çalışmalar da bulunmaktadır (Bağcı Ayrancı, 2021; Dayan ve Girmen, 2018; Göçer, 2016). Karikatürle yazma çalışmalarının öğrencilerin yazma becerilerini çeşitli açılardan olumlu etkilediği de araştırmacılar tarafından belirtilmektedir (Et ve Çağlayan Dilber, 2022: 291).

Yazma eğitimi alanındaki araştırmaların genellikle karşılaşılan sorunlara ve uygulamaların geliştirilmesine yönelik olduğu görülmektedir. Yazma eğitimi alanındaki bazı araştırmalarda konu cinsiyet, okuma alışkanlığı gibi çeşitli değişkenler yönünden ele alınmıştır. Deniz ve Demir (2020:138) araştırmalarında yazma kaygısı yönünden erkek öğrencilerin; yazma eğilimleri açısından ise kız öğrencilerin ön plana çıktığını tespit etmiştir. Taga ve Ünlü (2013: 1295) ise öğrencilerin yeterli okuma alışkanlığının olmamasına vurgu yapmaktadır. Yazma eğitimi ile ilgili bir diğer alan olan okuma – anlama süreçlerinin analizine yönelik çeşitli araştırmalar da bulunmaktadır (Akyol ve Çoban Sural, 2021; Epçaçan, 2018; Özdemir, 2018; Türkben ve Temizyürek, 2018). Yazma eğitiminde anlaşılabilirlik öğrencilerin bu alandaki yeterliliklerini göstermesi açısından önemlidir. Bu doğrultuda araştırmanın temel amacı öğrenciler tarafından yazılan metinlerin anlaşılabilirlik durumunun tespit edilmesidir.

Araştırmanın temel amacı bağlamında sınıf düzeyi ve cinsiyet değişkenlerinin yazılı metinlerin anlaşılabilirliğine herhangi bir etkisinin olup olmadığının da belirlenmesi hedeflenmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. İlk olarak öğrenciler tarafından yazılan farklı türde metinlerin anlaşılabilirliğe etkisinin tespit edilmesi hedeflenmiştir. Bu araştırmanın nicel bölümünde belirli grubun özelliklerinin belirlenmesinde kullanılan tarama modelinden yararlanılmıştır (Büyüköztürk vd., 2019: 15). Bu modelde araştırma soruları araştırmanın amacına yöneliktir (Karasar, 2020: 109). Araştırmada cinsiyet, sınıf düzeyi gibi değişkenlerin metinlerin anlaşılabilirliğine etkisinin belirlenebilmesi için ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu modelde bulunan bağlantılar net bir neden sonuç ilişkisinden ziyade konuya yönelik araştırmacıya ipuçları verebilmektedir (Karasar, 2020: 114).

Araştırmanın nitel bölümünde öğrencilerin metinleri anlamalarını etkileyen durumların tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu aşamada metinlerin anlaşılma durumuna yönelik detaylı veriye ulaşabilmek için durum çalışmasından yararlanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 77). Katılımcı öğrencilerin metin inceleme süreçlerine yönelik görüşlerine başvurularak doğru anlamaya/anlayamamaya etkide bulunan durumlar temalar şeklinde yorumlanmıştır. Bir metnin oluşturulmasındaki temel hedeflerden biri doğru anlaşılabilirlik durumudur. Nitekim bu durum günlük yaşantıda iletişimsel açıdan en önemli hedeflerden biri olarak ön plana çıkar. Ancak estetik ve akademik açılarından oluşturulan metinlerde de bu durumun gözetilmesi gerekmektedir. Bu durum doğru iletişim ve akademik başarı açısından önemlidir. Bu doğrultuda öğrenciler tarafından oluşturulan metinlerin anlaşılabilirlik durumlarının tespit edilmesinin ilgili çalışmalara olumlu etkilerinin olacağı düşünülmektedir.

Araştırma Grubu

Bu araştırma Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'nun 22.02.2022 tarih ve 2022/01-12 sayılı etik kurul izni ile yapılmıştır. Katılımcıların belirlenmesi aşamasında zengin bilgiye ulaşmaya ve derinlemesine analiz yapmaya imkân sağlayan amaçsal örnekleme yönteminden yararlanılmıştır (Büyüköztürk vd., 2019: 92). Öğrencilerin belirlenmesi aşamasında ise random örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmaya Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileri katılmıştır. Araştırmaya Türkçe Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programlarında eğitimlerini sürdüren öğrenciler katılmıştır. Araştırma sürecinde metinlerin anlaşılabilirliği açısından öğretmenlik programları arasındaki farklılıklar incelenmemiştir.

Araştırma gönüllü katılım ilkelerine göre yürütülmüştür. Araştırma sürecinde öğretmenlik programları arasındaki farklılıklar incelenmeyeceği için bu doğrultuda katılımcı grupların kapsamı sınırlandırılmıştır. Araştırma sürecinde incelenen değişkenler sınıf düzeyi ve cinsiyettir. Sınıf düzeyinde en fazla aralık birinci ve dördüncü sınıflar arasında olduğu için katılımcılar bu sınıflardaki öğrencilerden seçilmiştir. Cinsiyet açısından öğrencilerin belirlenmesi aşamasında erkek öğrencilerin araştırmaya katılımda kız öğrencilere göre daha az istekli oldukları görülmüştür. Bu durum katılımcıların cinsiyetleri açısından sayısal farklılığın oluşmasına neden olmuştur. Bu nedenle veriler ortalama puanlar açısından değerlendirilmiştir.

Araştırma sürecine yazar ve okur olarak toplamda 60 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya yazar olarak katılan öğrencilerin 16'sı birinci sınıf, 14'ü ise dördüncü sınıf öğrencisidir. Bu öğrencilerin 20'si kız, 10'u ise erkek öğrencidir. Araştırmaya okur olarak birinci sınıftan 14, dördüncü sınıftan ise 16 öğrenci katılmıştır. Verilerin sayısal olarak yorumlanmasında okurların cinsiyet ve sınıf düzeyleri göz önünde bulundurulmamıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada katılımcıların belirlenmesi sürecinden sonra iletişimsel, estetik ve akademik amaçlar doğrultusunda öğrencilerden birer haftalık aralıklarla üçer metin yazmaları istenmiştir. Metin türleri ve konu açısından katılımcılardan serbest yazma ilkelerine göre hareket etmeleri istenmiştir. Öğrencilere formlar dağıtılarak bu formlara metinlerini yazmaları istenmiştir. Formlarda hangi amaçla metin yazmaları gerektiğine yönelik yönergeler yer verilmiştir. Yazma süresi açısından öğrencilere

herhangi bir sınırlama getirilmemiştir. Bu doğrultuda birinci form iletişimsel amaçlı (mektup, dilekçe, şikâyet, öneri, başvuru vb.); ikinci form estetik amaçlı (hikâye, masal, şiir, deneme vb.); üçüncü form ise akademik amaçlı (makale, inceleme, araştırma ödevi vb.) olarak tasarlanmıştır. Metinler birer haftalık aralıklarla öğrenciler tarafından uygulanmıştır. Özellikle belli bir araştırma sürecini de gerektirdiği için akademik amaçlı metinlerde fazla süre talep eden öğrencilere gerekli süreler verilmiştir.

Bu formlar aracılığıyla otuz öğrenci toplamda 90 farklı metin yazmıştır. Bu metinler farklı öğrenciler tarafından ana fikir/ana duygu/ulaşılacak sonuç açılarından özetlenmiştir. Okur katılımcı olarak nitelendirilen bu öğrenciler özet formları doğrultusunda metinlerde yazarın ne anlatmak istediğini belirtmişlerdir. Formlarda kimlik belirleyici herhangi bir ifade bulunmamaktadır. Araştırmacı tarafından oluşturulan kodlar vasıtasıyla metinlerin kimler tarafından yazıldığı belirlenmiştir. Bu doğrultuda sürece katılan okur öğrenciler, metinlerin kim tarafından yazıldığını bilmemektedir. Daha sonra bu öğrencilerle görüşmeler yapılarak metinleri anlama süreçlerine yönelik düşünceleri alınmıştır. Öğrenciler görüşlerini yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla ifade etmiştir. Bu formda üç soru yer almıştır. İlk soru metnin doğru anlaşılma durumuna, ikinci soru metnin doğru anlaşılmasını olumlu etkileyen durumlara, üçüncü soru ise metnin doğru anlaşılmasını engelleyen durumlara yöneliktir. Araştırma sürecinde kullanılan formlar (metin yazma formları, özet formu, görüşme formu) dil eğitimi alanında doktoralı üç uzmanın görüşüne sunulmuştur. İlgili formlar uzman görüşleri doğrultusunda oluşturulmuştur. Bu aşamada formların uygunluğu yönünden katılımcı uzmanların görüş birliğinde oldukları tespit edilmiştir. Araştırmanın son aşamasında ise metinlere ait özet formları, metinlerin ilk yazarları tarafından incelenmiştir. Yazarlardan, özet metninde anlatılan ile orijinal metinde anlatılan arasındaki anlaşılabilirlik durumunu puanlanması (anlaşılabilirlik puanlama ölçeği) istenilmiştir. Ölçeklerin güvenilirlik testlerinde Cronbach's Alpha değeri önemli görülmektedir (Bademci, 2006: 438; Kula Kartal ve Mor Dirlik, 2016: 1869). Anlaşılabilirlik formunun güvenilirlik analizine yönelik veriler şu şekildedir:

Tablo 1.
Güvenilirlik Analizi

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	Cronbach's Alpha N of Items
,739	,776	3

Tablo 1 incelendiğinde Cronbach's Alpha değerinin ,739 olduğu görülmektedir. Bu durum ölçekten elde edilen verilerin güvenilir olduğunu göstermektedir (Kayış, 2010: 405). Öğrenciler tarafından 0-10 aralığında puanlama yapılmıştır. Bu ölçekte 0 hiç anlaşılma durumunu, 10 puan ise tamamen anlaşılma ifade etmektedir. Araştırmada amaç öğrencinin ifade ettiğinin doğru anlaşılma durumunun tespit edilmesi olduğu için puanlama aşamasında yazar öğrenciler bu ölçüte göre değerlendirme yapmıştır. Puanlama ölçütleri analiz bölümünde açıklanmıştır. Araştırma sürecinde kullanılan formlardaki ifadeler ekler bölümünde yer verilmiştir.

Verilerin Analizi

Okuyucu öğrencilerin metni değerlendirmelerinde temel ölçütler amaç, ana fikir, yardımcı fikir, ulaşılan sonuçlardır. Yani yazarın iletmeyi amaçladığı ana fikir, yardımcı fikir, amaç ve ulaşılan sonuçlar ile okurun tespitleri arasındaki uyumun belirlenebilmesi temel hedeftir. Bu konuda araştırmacı her uygulama öncesinde katılımcılara sözlü olarak bilgilendirme yapmıştır. Yazarların metinlerinde amaç, ana fikir, yardımcı fikir gibi unsurlara tam olarak yer verdikleri var sayılmıştır. Bu durum araştırmanın sınırlılığı olarak söylenilebilir. Ancak bu aşamada temel amaç doğru iletişim olduğu için metinlerin anlaşılabilirliği konusunda yazarların görüşleri temel alınmıştır. Yazarların metinlerin anlaşılabilirliğini belirlemelerinde dört temel kriter yer almaktadır. Bunlar metnin yazılma amacı, metnin ana fikri, metnin yardımcı fikirleri, ulaşılan sonuç şeklindedir. Bu kriterlerin puan değeri ise metnin yazılma amacı 3 puan, metnin ana fikri 3 puan, metnin yardımcı fikirleri 2 puan, ulaşılan sonuç 2 puan şeklindedir. Bu

bağlamda metinler anlaşılabilirlik yönünden 10 puan üzerinden değerlendirilmiştir. Bu ölçütler değerlendirme öncesinde araştırmacı tarafından katılımcılara iletilmiştir.

Araştırmanın nicel süreçleri anlaşılabilirlik puanlama ölçeği üzerinden yürütülmüştür. Araştırma sürecinde ilk olarak öğrencilerden iletişimsel, estetik ve akademik amaçlı metinler yazmaları istenmiştir. Bu metinler yazar konumunda olan öğrenciler tarafından değerlendirilerek anlaşılabilirlik yönünden puanlanmıştır. Daha sonra elde edilen veriler istatistiksel yöntemler kullanılarak analiz edilmiştir. Bu aşamada ilk olarak metinlerin genel anlaşılabilirlik durumunun belirlenebilmesi için öğrencilerin değerlendirmeleri (anlaşılabilirlik puanlama ölçeği) frekans açısından yorumlanmıştır. Sınıf ve cinsiyet değişkeni açısından öğrencilerin değerlendirmelerinin karşılaştırılmasında, uygun yöntem olan, bağımsız örneklem t testi kullanılmıştır (Ak, 2010: 74). İlgili veriler SPSS 20 programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Bu aşamada hem cinsiyet hem de sınıf düzeyi açısından anlamlı farklılık oluşturan durumlar yorumlanmıştır.

Araştırmanın nitel verileri ise metinleri özetleyen öğrencilerin, metni doğru anlayabilme durumlarına yönelik görüşlerinden oluşmaktadır. Öğrenciler görüşlerini yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla ifade etmiştir. Bu aşamada veriler doküman incelemesi yöntemi ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler ise araştırmacıya detaylı inceleme imkânı sağlayan içerik analizi yöntemi ile yorumlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 227). Metinleri özetleyen öğrencilerin verdikleri cevaplar temalar şeklinde yorumlanmıştır. Bu aşamada her bir soru başlığı ana temayı oluşturmuştur. Bu doğrultuda toplamda 3 ana tema ve bu temalara bağlı alt temalar şeklinde öğrencilerin görüşleri yorumlanmıştır. Bu vasıta ile metnin doğru anlaşılma/anlaşılmama durumlarının öğrencilerin görüşleri doğrultusunda belirlenmesi hedeflenmektedir. Elde edilen veriler, tablolar ve öğrencilerin görüşlerinden rastgele seçilen örneklerle sunulmuştur. Öğrencilerin görüşleri (Ö.) kısaltması şeklinde kodlanmıştır. Bazı öğrencilerin verdikleri cevapların birden fazla tema alanına girmesi sebebiyle cevap frekanslarında katılımcı öğrenci sayısı ve cevap arasında farklılık oluşmuştur.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Kurul adı =Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu
Karar tarihi= 22.02.2022
Belge sayı numarası= 2022/01-12

Bulgular

Araştırmanın bulgular başlığı iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde öğrencilerin metinlerin anlaşılma durumlarına yönelik puanlamaları istatistiksel ve çeşitli değişkenler yönünden yorumlanmıştır. İkinci bölümde ise öğrencilerin görüşlerine ait veriler bulunmaktadır.

Öğrenciler Tarafından Yazılan Metinlerin Yazma Amacına Göre Anlaşılabilirlik Düzeyleri

Bu araştırmaya katılan öğrenciler iletişimsel, estetik ve akademik amaçlı olmak üzere üçer metin yazmıştır. Daha sonra bu yazılan metinler farklı öğrenciler tarafından okunarak özetlenmiştir. Bu özetler yazar öğrenciler tarafından anlaşılabilirlik yönünden puanlanmıştır. Bu puanlama sonucunda oluşan veriler Tablo 2’de bulunmaktadır:

Tablo 2.
Metinlerin Anlaşılabilirlik Durumuna Ait Ortalama Puanlar

		<i>İletişimsel metin</i>	<i>Estetik metin</i>	<i>Akademik metin</i>
Sayı	Geçerli	29	27	26
	Eksik	1	3	4
Ortalama (m)		7,8621	7,3333	7,4615

Tablo 2 yorumlandığında öğrencilerin metinlerin anlaşılma durumlarına yönelik verdikleri puanlarının ortalaması iletişimsel amaçlı metinlerde 7,8621, estetik amaçlı metinlerde 7,3333, akademik amaçlı metinlerde ise 7,4615 olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin 10 puan üzerinden değerlendirme yaptıkları düşünüldüğünde üç metin türünde de puanların $m > 7$ şeklinde olduğu görülmektedir. Bu durum genel olarak değerlendirildiğinde metinlerin anlaşılma düzeyleri yüksek bir puana işaret etmektedir. Ancak sonuçlar karşılaştırmalı olarak incelendiğinde metin türleri arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu doğrultuda araştırmaya katılan 30 yazar öğrencinin değerlendirme sonuçlarına göre en anlaşılır metinlerin iletişimsel amaçlı olarak yazılan metinler (mektup, dilekçe, şikâyet, öneri, başvuru vb. amaçlı) olduğu görülmektedir. Akademik amaçlı metinler (makale, inceleme, araştırma ödevi vb.) ise bu araştırmada anlaşılma düzeyi açısından ikinci sırada yer almıştır. Estetik amaçlı metinlerin (hikâye, masal, şiir, deneme vb.) ise bu araştırmaya katılan öğrencilerin değerlendirmeleri sonucunda en az anlaşılabilir metin olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin metinlerin anlaşılabilirlik durumlarına yönelik puanları cinsiyet değişkeni açısından incelenmiştir. Bu aşamada bağımsız örneklem t testinden yararlanılmıştır. Elde edilen verilere yönelik Tablo 3 şu şekildedir:

Tablo 3.
Metinlerin Anlaşılabilirlik Durumu-Cinsiyet Yönünden Değerlendirme

<i>Metin türü</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>T</i>	<i>p [Sig. (2-tailed)]</i>
İletişimsel amaçlı metin	Kız	20	8,1500	1,070	,294
	Erkek	9	7,2222		
Estetik amaçlı metin	Kız	19	7,7368	1,167	,254
	Erkek	8	6,3750		
Akademik amaçlı metin	Kız	19	8,3158	2,097	,047
	Erkek	7	5,1429		

Araştırmaya katılan öğrencilerin farklı amaçlar doğrultusunda yazdıkları metinlerin puanlanmasına yönelik veriler Tablo 3'e göre incelenmiştir. Öğrencilerin cinsiyet yönünden araştırmaya katılım sayılarında, erkek öğrencilerin katılımında daha az istekli olması nedeniyle, denklik sağlanamamıştır. Ancak öğrenciler tarafından verilen puanların aritmetik ortalaması alındığı için katılımcıların sayısal farklılığının sorun oluşturmayacağı öngörülmektedir. Bu doğrultuda iletişimsel amaçlı metinlerin anlaşılabilirliğine yönelik puanlar incelendiğinde kız öğrencilerin ortalama puanının 8,15; erkek öğrencilerin ortalama puanlarının ise 7,22 olduğu görülmektedir. Bu puanlar arasındaki farklılık, bağımsız örneklem t testi aracılığıyla analiz edilmiştir. Elde edilen değer, 0,05 düzeyinde gruplar arasında anlamlı farklılık olmadığını göstermektedir. Bu sonuçlara göre iletişimsel amaçlı metinlerin anlaşılabilirliği yönünden araştırmaya katılan kız ve erkek öğrenciler arasında farklılık bulunmadığı söylenilebilir. (t: 1,07; p= ,294; p>0,05)

Estetik amaçlı metinlerin anlaşılabilirliğine yönelik puanlar incelendiğinde kız öğrencilerin ortalama puanının 7,73; erkek öğrencilerin ortalama puanlarının ise 6,37 olduğu görülmektedir. Bu puanlar arasındaki farklılık, bağımsız örneklem t testi aracılığıyla analiz edilmiştir. Elde edilen değer, 0,05 düzeyinde gruplar arasında anlamlı farklılık olmadığını göstermektedir. Bu sonuçlara göre estetik amaçlı metinlerin anlaşılabilirliği yönünden araştırmaya katılan kız ve erkek öğrenciler arasında farklılık bulunmadığı söylenilebilir. (t: 1,167; p= ,254; p>0,05)

Yazılı Metinlerde Anlaşılabilirliğe Sınıf Düzeyinin, Cinsiyet Değişkeninin Etkisinin Değerlendirilmesi

Akademik amaçlı metinlerin anlaşılabilirliğine yönelik puanlar incelendiğinde kız öğrencilerin ortalama puanının 8,31; erkek öğrencilerin ortalama puanlarının ise 5,14 olduğu görülmektedir. Bu puanlar arasındaki farklılık, bağımsız örneklem t testi aracılığıyla analiz edilmiştir. Elde edilen değer, 0,05 düzeyinde gruplar arasında anlamlı farklılık olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlara göre akademik amaçlı metinlerin anlaşılabilirliği yönünden araştırmaya katılan kız ve erkek öğrenciler arasında farklılık bulunmaktadır. Araştırmaya katılan kız öğrencilerin yazdıkları akademik amaçlı metinlerin, erkek öğrencilerin yazdıkları akademik amaçlı metinlere göre daha çok anlaşıldığı görülmektedir. Bu durum akademik amaçlı metinlerin anlaşılabilirliğinde cinsiyet değişkeninin etkisini göstermesi açısından önemli görülmektedir. (t: 2,097; p= ,047; p<0,05)

Araştırmaya katılan öğrencilerin metinlerin anlaşılabilirlik durumlarına yönelik puanları sınıf düzeyi değişkeni açısından incelenmiştir. Bu aşamada bağımsız örneklem t testinden yararlanılmıştır. Elde edilen verilere yönelik Tablo 4 şu şekildedir:

Tablo 4.

Metinlerin Anlaşılabilirlik Durumu-Sınıf Düzeyi Yönünden Değerlendirme

Metin türü	Sınıf	N	M	T	p [Sig. (2-tailed)]
İletişimsel amaçlı metin	1	15	7,8000	-,157	,877
	4	14	7,9286		
Estetik amaçlı metin	1	13	6,9231	-,730	,472
	4	14	7,7143		
Akademik amaçlı metin	1	13	5,7692	-2,632	,015
	1	13	9,1538		

Araştırmaya katılan öğrencilerin iletişimsel, estetik ve akademik amaçlı yazdıkları metinlerin anlaşılabilirliğine yönelik değerlendirmelerini içeren puanların sınıf düzeyi açısından gruplar arasında anlamlı farklılık oluşturma durumu bağımsız örneklem t testi aracılığıyla analiz edilmiştir. İletişimsel amaçlı metinlerin anlaşılabilirliğine yönelik puanlar incelendiğinde birinci sınıf öğrencilerinin ortalama puanının 7,80; dördüncü sınıf öğrencilerinin ortalama puanlarının ise 7,92 olduğu görülmektedir. Bu puanlar arasındaki farklılık, bağımsız örneklem t testi aracılığıyla analiz edilmiştir. Elde edilen değer, 0,05 düzeyinde gruplar arasında anlamlı farklılık olmadığını göstermektedir. Bu sonuçlara göre iletişimsel amaçlı metinlerin anlaşılabilirliği yönünden araştırmaya katılan birinci ve dördüncü sınıf öğrencileri arasında farklılık bulunmadığı görülmektedir. (t: -,157; p= ,877; p>0,05)

Estetik amaçlı metinlerin anlaşılabilirliğine yönelik puanlar incelendiğinde birinci sınıf öğrencilerinin ortalama puanının 6,92; dördüncü sınıf öğrencilerinin ortalama puanlarının ise 7,71 olduğu görülmektedir. Bu puanlar arasındaki farklılık, bağımsız örneklem t testi aracılığıyla analiz edilmiştir. Elde edilen değer, 0,05 düzeyinde gruplar arasında anlamlı farklılık olmadığını göstermektedir. Bu sonuçlara göre estetik amaçlı metinlerin anlaşılabilirliği yönünden araştırmaya katılan birinci sınıf ve dördüncü sınıf öğrencileri arasında farklılık bulunmadığı söylenilebilir. (t: -,730; p= ,472; p>0,05)

Son olarak akademik amaçlı metinlerin anlaşılabilirliğine yönelik puanlar incelendiğinde birinci sınıf öğrencilerinin ortalama puanının 5,76; dördüncü sınıf öğrencilerinin ortalama puanlarının ise 9,15 olduğu görülmektedir. Bu puanlar arasındaki farklılık, bağımsız örneklem t testi aracılığıyla analiz edilmiştir. Elde edilen değer, 0,05 düzeyinde gruplar arasında anlamlı farklılık olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlara göre akademik amaçlı metinlerin anlaşılabilirliği yönünden araştırmaya katılan birinci sınıf ve dördüncü sınıf öğrencileri arasında farklılık bulunmaktadır. Araştırmaya katılan dördüncü sınıf öğrencilerinin yazdıkları akademik amaçlı metinlerin, birinci sınıf öğrencilerinin yazdıkları akademik amaçlı metinlere göre daha çok anlaşıldığı görülmektedir. Bu durum akademik amaçlı metinlerin anlaşılabilirliğinde cinsiyet değişkeni ile benzer olarak sınıf değişkeninin de etkisi olduğunu göstermektedir. (t: -2,632; p= ,015; p<0,05)

Metinlerin Anlaşılma Durumlarına Yönelik Öğrencilerin Görüşleri

Bu araştırmaya okur olarak katılan öğrencilerin metinlerin anlaşılma durumlarına yönelik görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla alınmıştır. Görüşme formunda yer alan ilk soru metnin doğru anlaşılma durumuna yöneliktir. İkinci soruda öğrencilerden metnin doğru anlaşılmasını olumlu etkileyen durumları belirtmeleri istenmiştir. Üçüncü soruda ise metnin doğru anlaşılmasını engelleyen durumların neler olduğunun açıklanması istenmiştir. Görüşme formunda yer alan sorular sıralanmıştır:

1. Okuduğunuz metni doğru olarak anladığınızı düşünüyor musunuz?
2. (Cevabınız olumlu ise) Size göre metni doğru anlamanızı sağlayan etkenler nelerdir? Açıklayınız.
3. (Cevabınız olumsuz ise) Size göre metni doğru anlamanıza engel olan etkenler nelerdir? Açıklayınız.

Öğrencilerin cevapları ana konu alanı olan soru başlıkları ve bu konu alanına bağlı olan alt konular şeklinde analiz edilmiştir. Veriler Tablo 5'te ifade edilmiştir:

Tablo 5.

Metinlerin Anlaşılabilirlik Durumu-Öğrenci Görüşleri

Konu	Öğrenci (Ö.)	f
1. Metnin doğru anlaşılma durumu		
Anladım	2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 30	25
Kısmi olarak anladım	1, 8, 15, 25, 26	5
2. Metnin doğru anlaşılmasını olumlu etkileyen durumlar		
Sade ve açık anlatım	2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 19, 20, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 30	23
Yazı güzelliği	3, 30	2
Duyguların doğru aktarımı	18, 20	2
Empati kurma	21	1
3. Metnin doğru anlaşılmasına engel olan durumlar		
Duygusal çözümleme yapamama	15, 25	2
Motive olamama	8	1
Yazının okunur olmaması	26	1

Yazar öğrenciler tarafından oluşturulan metinler öncelikli olarak öğrenciler tarafından okunarak özetlenmiştir. Daha sonra okur öğrencilerin metinleri anlama durumlarına yönelik görüşlerine başvurulmuştur. İlk olarak metnin doğru anlaşılma durumuna yönelik soruya verilen cevaplar Tablo 5 aracılığıyla analiz edildiğinde 25 öğrencinin metni anladığını, 5 öğrencinin ise kısmi olarak anladığını belirttiği görülmektedir. Öğrencilerin ifadelerinden bazı örnekler şu şekildedir:

Ö. 2: *Evet, doğru olarak anladığımı düşünüyorum.*

Ö. 5: *Evet, metnin gayet anlaşılır bir dille kaleme alındığını düşünüyorum.*

Ö. 8: *Kısmi olarak anladığımı düşünüyorum.*

Öğrencilerin metnin anlaşılma durumuna yönelik cevapları incelendiğinde katılımcıların çoğunluğunun (f:25) metni doğru olarak anladığını belirttiği görülmektedir. Bu duruma ek olarak bazı öğrencilerin (f:5) ise metni, metinden veya kişisel durumdan kaynaklı sebeplerden dolayı tam olarak anlayamadıklarını ifade ettikleri görülmüştür.

Görüşme formunda yer alan ikinci soru metnin doğru anlaşılmasını olumlu etkileyen durumların neler olduğuna yöneliktir. Öğrencilerin ifadelerinden bazı örnekler şu şekildedir:

Ö. 9: *Yazar dili açık ve anlaşılır kullanmıştır.*

Ö. 20: *Yazılırken içten ve samimi yazılmıştı ve bunu okuyan kişilere yansıtıyor.*

Ö. 21: *Metni yazan kişi de bir öğrenci olduğundan ortak noktalarımız oldukça fazlaydı.*

Öğrencilerin metnin doğru anlaşılmasını olumlu yönde etkileyen durumlara yönelik cevapları Tablo 5'e göre incelendiğinde katılımcıların en çok dikkat çektikleri konunun sade ve açık anlatım (f:23) olduğu görülmektedir. Yazı güzelliği ve duyguların doğru aktarımı (f:2) ise ikişer öğrenci tarafından vurgulanan metnin anlaşılmasını olumlu etkileyen durumlardır. Bir öğrenci ise yazarla empati kurmanın (f:1) metnin doğru anlaşılmasını olumlu etkilediğini belirtmiştir.

Görüşme formunda yer alan son soru metnin doğru anlaşılmasına engel olan durumların neler olduğuna yöneliktir. Öğrencilerin bu konu kapsamında verdikleri cevaplardan örnekler şu şekildedir:

Ö. 8: *Motive olamadım.*

Ö. 15: *Metinde anlayamadığım, beni şüphede bırakan duygular vardı. Bu durum metni tam olarak anlamamı engelledi.*

Ö. 26: *Yazım, okumamı zorlaştırdı.*

Araştırmaya katılan öğrencilerin metnin doğru anlaşılmasına engel olan durumlara yönelik cevapları Tablo 5'e göre yorumlandığında duygusal çözümlene yapamama, motive olamama, yazının okunur olmamasına değinildiği görülmektedir. İki öğrenci, metinde duygusal yoğunluğun çok fazla olmasının (F:2) metni doğru olarak anlamalarına engel olduğunu belirtmiştir. Bu durumun anlam karışıklığına sebep olduğu ve anlaşılabilirliğe olumsuz etkisinin olduğu öğrenciler tarafından ifade edilmiştir. Bir öğrenci metni okurken çeşitli sebeplerden dolayı tam motive olamadığını (f:1), bu durumun da metni anlamasını olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Metinde kullanılan yazının güzel olmamasının (F:1) anlamayı olumsuz etkilediği ise bir öğrenci tarafından vurgulanmıştır. Bir numaralı öğrenci (Ö.1) metni kısmi olarak anlamasına neden olan olumsuz durum hakkında görüş belirtmemiştir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada iletişimsel, estetik ve akademik amaçlı yazılan metinlerin anlaşılabilirlik durumunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca anlaşılabilirlik durumuna sınıf düzeyi ve cinsiyet değişkenlerinin de etkisi gözlemlenmeye çalışılmıştır. Son olarak görüşme formlarından elde edilen verilerle metinlerin anlaşılmasına etkide bulunan durumlar belirlenmiştir. Araştırma sürecinde ulaşılan sonuçlar alandaki literatüre göre yorumlanmıştır.

Yazma becerisi bireylerin kendilerini ifade etme süreçlerinde konuşma ile birlikte kullanılan bir dil becerisidir. Ancak konuşmaya kıyasla yazma süreci daha çok aşamayı gerektirmektedir (Onan, 2012: 238). Bu durum yazma eğitiminin sadece temel eğitim düzeyinde değil aynı zamanda yükseköğretimde önem verilen bir alan olmasını sağlamıştır. Nitekim üniversite öğrencilerinin yazma tutumları ile ilgili çalışmalar da bulunmaktadır (Lavelle ve Zuercher, 2001). Üniversite eğitimi sürecinde ise diğer alanlara ek olarak akademik metin yazabilme becerisi öğrenciler ve akademisyenler açısından önemli bir konu olarak görülmektedir (Street, 2015). Çünkü yükseköğretimde öğrencilerden beklenen bilgiyi yapılandırabilmeleridir ve bu alanda, yeni konu öğrenmede, akademik okuryazarlık önemli konumda yer almaktadır (Lea ve Street, 1998: 158). Bu aşamada öğrencilerin akademik becerileri sürecin şekillenmesine katkı sağlamaktadır. Bu araştırmada genel olarak iletişimsel, estetik ve akademik amaçlı metinlerin anlaşılabilirliğine yönelik ortalama puanların yüksek olduğu ($m > 7$; $0 \rightarrow 10$) tespit edilmiştir. Bu durum öğrencilerin metinlerinin anlaşılabilirliğini göstermesi açısından önemlidir. Ancak bu araştırmanın ön plana çıkan sonuçları akademik amaçlı metinlerin anlaşılabilirliği üzerine olmuştur. Çünkü hem cinsiyet hem de sınıf değişkeni açısından akademik amaçlı metinlerdeki anlaşılabilirliğin gruplar yönünden farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir. İletişimsel ve estetik amaçlı metinlerde ise sınıf düzeyi ve cinsiyet değişkenlerinin herhangi bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Bu araştırmada, kız öğrencilerin yazdıkları akademik amaçlı metinlerin, erkek öğrencilerin yazdıkları akademik amaçlı metinlere göre daha çok anlaşıldığı görülmüştür. Bu durum cinsiyetin akademik amaçlı metinlerin anlaşılabilirliğine etkisini göstermesi açısından önemlidir.

Akademik amaçlı metinlerin ön plana çıkan bir diğer özelliği sınıf düzeyi açısından dır. Bu araştırmaya katılan dördüncü sınıf öğrencilerinin yazdıkları akademik amaçlı metinlerin, birinci sınıf öğrencilerinin yazdıkları akademik amaçlı metinlere göre daha çok anlaşıldığı tespit edilmiştir. Bacha (2002: 169) araştırmasına katılan bazı üniversite öğrencilerinin ilk dönemlerinde araştırma yapma ve dolaylı olarak akademik yazma açısından sorun yaşadıklarına değinmektedir. Bu durumun araştırmamıza katılan birinci sınıf öğrencilerini de etkilemesi muhtemeldir. Bu etkinin sebebi üniversite

eğitim sürecinde daha fazla akademik metinle karşılaşma ve ödev hazırlama ile açıklanabilir. Ancak bu durumun doğal gelişen bir süreç olarak nitelendirilmemesi gerekir. Akademik yazarlıkta alınan eğitimler ve yapılan uygulamalar sürecin önemli bir parçasıdır. Dysthe (2007: 251) üniversite öğrencilerinin yazma becerisine sahip olmasının önemli bir yetkinlik olarak görüldüğünü belirtir ve üniversite öğrencilerinin yazma becerilerinin geliştirilmesinde bu alanda bütünsel planlamaların gerekli olduğuna değinir. Bu konuda Bacha (2002: 170), öğrencilerin akademik yazma becerilerinin, araştırma görevleriyle geliştirilebileceğini ve ayrıca yazma motivasyonunu artırabilmek için ek uygulamalardan yararlanılabileceğini belirtir. Ek uygulamalar arasında çeşitli yazma stratejileri de sıralanabilir. Bu konuda Brodahl vd. (2011: 91) işbirlikli yazma çalışmalarında web 2.0 araçlarının etkililiğini çeşitli açılardan incelemiştir. McGuire vd. (2009) ise eğitim süreçlerinde öğrencilere sadece akademik içerik sunmanın yeterli olmadığını belirtir ve bu yönde etkili olan stratejilerden biri olan yansıtıcı yazmaya (reflective writing) vurgu yapmaktadır. Öğrencilerin yazma becerilerinin geliştirilmesi sadece öğrenci odaklı bir durum olarak görülmemektedir. Ryan (2011: 109) üniversite öğrencilerinin yansıtıcı yazma becerilerinin geliştirilmesinde akademisyenlerin önemli rolünün olduğunu ve bu konuda öğrencilere sunulacak yansıtıcı yazma örneklerinin etkili olabileceği belirtilmektedir. Benzer şekilde Gambell'e (1991: 432) göre de üniversite öğrencilerinin yazma becerilerinin geliştirilmesinde öğrencinin ve akademisyenin ortak etkileri bulunmaktadır. Bu durum eğitim fakülteleri özelinde değerlendirildiğinde, öğretmen adaylarının yazma becerilerinin gelişmiş olması onların mesleki uygulamalarına da katkı sağlayacaktır. Nitekim bu konuda Grossman ve arkadaşları (2000), öğretmenlerin aldıkları eğitimlerin, mesleki uygulamalarına yazma eğitimi gibi çeşitli açılardan katkı sağlayabileceğini düşünmektedir.

Bu araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun okudukları üç farklı türdeki metni anladığını belirttiği görülmüştür. Öğrencilerin görüşlerine göre metnin anlaşılabilirliğinde özellikle sade ve açık anlatım ön plana çıkmıştır. Ayrıca yazı güzelliği, duyguların doğru aktarımı ve yazarla empati kurma da metnin anlaşılabilirliğini etkileyen durumlar olarak sıralanmıştır. Araştırmaya katılan öğrenciler duygusal çözümleme yapamama, motive olamama ve yazının okunur olmaması durumlarının ise metinlerin anlaşılabilirliğini olumsuz etkilediği görüşündedir. Bu sonuçlar yazma eğitimi uygulamalarından öğretmenlerin odaklanabilecekleri konuları göstermesi açısından önemlidir. Özellikle metinlerdeki sade ve açık anlatımın anlaşılabilirliği doğrudan etkilediği göz önünde bulundurulmalıdır. Öğrencilerin metni anlamalarını olumsuz etkileyen durumlar doğru tespit edilerek bu yönde çözümlerin üretilmesi gerekmektedir. Akademik amaçlı metinlerde anlaşılabilirliğe sınıf değişkeninin etkisi beklenen bir durumdur. Ancak cinsiyet değişkeninin bu metinlerin anlaşılabilirliğine hangi açılardan etkide bulunduğu ve bu etkinin sebepleri üzerinde durulması gereken konulardır.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Kurul adı =Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Karar tarihi= 22.02.2022

Belge sayı numarası= 2022/01-12

Yazarların Katkı Oranı

Çalışma, yazar tarafından tek başına hazırlanmıştır.

Çıkar Çatışması

Bu araştırmada çıkar çatışması teşkil edebilecek herhangi bir durum bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Ak, B. (2010). Parametrik hipotez testleri. Ş. Kalaycı (Ed.), *Spss uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* içinde (ss. 73-82). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Akyol, H. & Çoban Sural, Ü. (2021). Developing reading, reading comprehension and motivation: an action research study. *Education and Science*, 46(205), 69-92.
- Bacha, N. N. (2002). Developing learners' academic writing skills in higher education: a study for educational reform, *Language and Education*, 16(3), 161-177.
- Bademci, V. (2006). Tartışmayı sonlandırmak: Cronbach'ın alfa katsayısı, iki değerli (0,1) ölçümlenmiş maddeler ile kullanılabilir. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 438-446.
- Bağcı Ayrancı, B. (2021). Yazma eğitimi dersinin Türkçe öğretmeni adaylarının yazma becerileri üzerine etkisi. *Journal of History School*, 53, 2553-2569.
- Bilge, H. ve Kalenderoğlu, İ. (2022). Okuma, yazma ve konuşmada akıcılık ile okuduğunu anlama ve kelime hazinesi ilişkisi. *Eğitim ve Bilim*, 47(209), 25-53.
- Brodahl, C., Hadjerrouit, S., & Hansen, N. K. (2011). Collaborative writing with web 2.0 technologies: education students' perceptions. *Journal of Information Technology Education*, 10, IIP73-IIP103.
- Budak, Y. (2005). Metinlerin okunabilirlik düzeyinin saptanmasına yönelik eleştirel bir bakış. *Eurasian Journal of Educational Research*, 21, 76-87.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2019). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Dayan, G. ve Girmen, P. (2018). Türkçe eğitimi yazma sürecinde dijital öyküleme. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi-Journal of Qualitative Research in Education*, 6(3), 207-228.
- Deniz, H. ve Demir, S. (2020). Öğrencilerin yazma kaygılarının yazma eğilimleriyle ilişkisi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 124-144.
- Dysthe, O. (2007). How a reform affects writing in higher education. *Studies in Higher Education*, 32(2), 237-252. doi:10.1080/03075070701267285
- Epçaçan, C. (2018). Okuma ve anlama becerilerinin öğretim sürecine etkisi üzerine bir değerlendirme. *Turkish Studies Educational Sciences*, 13(19), 615-630.
- Et, E. ve Çağlayan Dilber, N. (2022). Karikatürle yazma çalışmalarının ortaokul öğrencilerinin yaratıcı yazma başarısına etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 10(2), 291-308.
- Fidan, M. ve Yılmaz, A. (2021). Bilinmeyen kelimelerin öğretiminde kullanılan yöntemlerin etkililiğinin öğrencilerin görüşleri vasıtasıyla değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(2), 395-415.
- Gambell, T. J. (1991). University education students' self-perceptions of writing. *Canadian Journal of Education / Revue Canadienne de l'éducation*, 16(4), 420-433.
- Göçer, A. (2016). Yazma eğitimi dersinin Türkçe öğretmeni adaylarının yazmaya karşı tutumlarına etkisi. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 343-352.
- Grossman, P. L., Valencia, S. W., Evans, K., Thompson, C., Martin, S., & Place, N. (2000). Transitions into teaching: learning to teach writing in teacher education and beyond. *Journal of Literacy Research*, 32(4), 631-662.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar ilkeler*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kayış, A. (2010). Güvenilirlik analizi. Ş. Kalaycı (Ed.), *Spss uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* içinde (ss. 403- 419). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kula Kartal, S. ve Mor Dirlik, E. (2016). Geçerlik kavramının tarihsel gelişimi ve güvenilirlikte en çok tercih edilen yöntem: Cronbach Alfa Katsayısı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(4), 1865-1879.
- Lavelle, E., & Zuercher, N. (2001). The writing approaches of university students. *Higher Education*, 42(3), 373-391.
- Lea, M. R. & Street, B. V. (1998). Student writing in higher education: an academic literacies approach. *Studies in Higher Education*, 23(2), 157-172.
- McGuire, L., Lay, K. & Peters, J. (2009). Pedagogy of reflective writing in professional education. *Journal of the Scholarship of Teaching and Learning*, 9(1), 93-107.
- MEB. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı*. Ankara: MEB.

- Mete, F. (2015). Türkçe öğretmenliği bölümünde yazma eğitimi dersi: bilme ve uygulama karşılaştırması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(2), 81-91.
- Onan, B. (2012). Dil eğitiminin dil bilimsel temelleri: Ferdinand de Saussure'ün genel dilbilim kuramında dil eğitimiyle ilgili bulgular. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(17), 219-243.
- Özdemir, S. (2018). The levels of using reading strategies of the prospective teachers. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 7(1), 296-315.
- Ryan, M. (2011). Improving reflective writing in higher education: a social semiotic perspective, *Teaching in Higher Education*, 16(1), 99-111.
- Street, B. V. (2015). Academic writing: theory and practice. *Journal of Educational Issues*, 1(2), 110-116.
- Tağa, T. ve Ünlü, S. (2013). Yazma eğitiminde karşılaşılan sorunlar üzerine bir inceleme. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(8), 1285-1299.
- Temizkan, M. (2010). Türkçe öğretiminde yaratıcı yazma becerilerinin geliştirilmesi. *TÜBAR*, XXVII, 621-643.
- Temizkan, M. (2011). The effect of creative writing activities on the story writing skill. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 11(1), 933-939.
- Topuzkanamış, E. (2014). Yazma stratejileri öğretiminin Türkçe öğretmenliği birinci sınıf öğrencilerinin yazma başarısına etkisi. *International Journal of Turkish Literature Culture Education*, 3(2), 274-290.
- Türkben, T. ve Temizyürek, F. (2018). Etkileşimsel okuma modelini temel alan Türkçe öğretiminin öğrencilerin okuduğunu anlama becerileri üzerine etkisi. *Turkish Studies*, 13(4), 1237-1268.
- Ülper, H. ve Çeliktürk Sezgin, Z. (2019). Eğitim fakültesi öğrencilerinin yazma alışkanlığı profillerinin belirlenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 49, 149-170.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Introduction

Basic language skills are generally listed as comprehension and expression skills. While listening and reading are the comprehension skills, speaking and writing are the expression skills. When expression skills are examined from this point of view, it can be stated it is important to communicate correctly. Instant feedback has a significant effect on providing mutual intelligibility in speaking processes (speech for daily communication), which are defined within these skills. In other words, speakers have the opportunity to test or feel whether they are understood correctly and obtain feedback in this process. However, instant interaction and feedback in written expressions may not be as rapid as speaking. It should be emphasized that this speed of acquiring feedback is relatively higher in messaging applications thanks to the recent technological advancements. When the development of individuals' written expression skills is evaluated in terms of educational processes, it is seen that writing skills is the main field of study in this regard.

Method

The mixed method is used in this research. First of all, it is aimed to determine the effect of different types of texts written by students on intelligibility. In the quantitative part of the study, the screening model was used to determine the characteristics of a particular group (Büyükoztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2019). This model includes research questions which are suited at the purpose of the research (Karasar, 2020). Relational survey model was used in this research to determine the effects of variables, such as gender and class level, on the intelligibility of texts. The connections that are defined in this model give clues to the researcher rather than a clear cause and effect relationship (Karasar, 2020).

The qualitative part of the research aimed to determine the conditions that affect the students' understanding of texts. At this stage, case study was used to obtain detailed data on the

comprehension of texts (Yıldırım & Şimşek, 2008). The conditions that affect the correct understanding or cause a lack of understanding were interpreted as themes by referring to the opinions of the participant students about the text analysis processes.

One of the main aims in the composition of a text is to have correct intelligibility. As a matter of fact, it is highlighted as one of the most important aims in daily life in terms of communication. However, intelligibility should also be observed in the texts created for aesthetic and academic purposes. It is important for correct communication and academic success. Accordingly, it is supposed that determining the intelligibility of the texts created by students will have positive effects on the related studies.

Random sampling method was used in the determination of students. The students who study at the Departments of Turkish Language Teaching and Social Studies Teaching, Faculty of Education, Aksaray University participated in this research. Since the main aim in the research process was to determine the effect of certain variables on the intelligibility of texts, the differences between these programs were not examined during the study. The research was conducted according to the principles of voluntary participation.

A total of 60 students participated in the research as writers and readers. 16 were first-year and 14 were fourth-year students among those who participated in the study as writers. 20 of these students are females and 10 are males. 14 first-year and 16 fourth-year students participated in the research as readers. The gender and class levels of the readers were not taken into account in the numerical interpretation of the data.

Result and Discussion

In this study, the mean scores for the intelligibility of texts for communicative, aesthetic, and academic purposes were determined to be high ($m > 7$; $0 \rightarrow 10$). It is significant as it shows the intelligibility of the texts written by the students. However, the prominent results of this research were on the intelligibility of academic texts because it has been determined that the intelligibility of academic texts differs among groups in terms of gender and class level variables. In the communicative and aesthetic texts, it was observed that the variables of class level and gender did not make any difference. On the other hand, it was concluded in this study that the academic texts written by female students were understood better than the academic texts written by male students. It is significant in terms of showing the effect of gender on the intelligibility of academic texts.

Another prominent result acquired in terms of class level. It has been determined that the academic texts written by the fourth-year students who participated in this research are more understandable than the academic texts written by the first-year students.

It was observed that the majority of the students who participated in this study stated that they understood three different types of texts they read. According to the students, simple and clear expression was highlighted for the intelligibility of a text. In addition, nice hand-writing, correct transfer of emotions, and empathizing are listed as the conditions that affect intelligibility. The students who participated in the research stated that the inability to analyse emotion, lack of motivation, and spelling errors negatively effect the intelligibility of texts.

Ek-1.

1. İletişimsel amaçlı metin formunda yer alan ifadeler

İletişimsel (mektup, dilekçe, şikâyet, öneri, başvuru vb. amaçlı) amaçlı bir metin yazınız. Konu açısından herhangi sınırlama yoktur. Metni yazmak için belirlenen süre bir saattir. Ancak istediğiniz takdirde ek süre alabilirsiniz. Formda bulunan boş alanları kullanabilirsiniz.

2. Estetik amaçlı metin formunda yer alan ifadeler

Estetik (hikâye, masal, şiir, deneme vb.) amaçlı bir metin yazınız. Konu açısından herhangi sınırlama yoktur. Metni yazmak için belirlenen süre bir saattir. Ancak istediğiniz takdirde ek süre alabilirsiniz. Formda bulunan boş alanları kullanabilirsiniz.

3. Akademik amaçlı metin formunda yer alan ifadeler

Akademik (makale, inceleme, araştırma ödevi vb.) amaçlı bir metin yazınız. Konu açısından herhangi sınırlama yoktur. Metni bir hafta içinde yazmanız beklenmektedir. Formda bulunan boş alanları kullanabilirsiniz.

4. Özet formunda yer alan ifadeler

Okuduğunuz metni ana fikir/ana duygu/ulaşılacak sonuçlarından kendi cümlelerinizle özetleyiniz.

5. Görüşme formunda yer alan ifadeler

1. Okuduğunuz metni doğru olarak anladığınızı düşünüyor musunuz?
2. (Cevabınız olumlu yönde ise) Size göre metni doğru anlamamanızı sağlayan etkenler nelerdir? Açıklayınız.
3. (Cevabınız olumsuz yönde ise) Size göre metni doğru anlamamanıza engel olan etkenler nelerdir? Açıklayınız.

6. Anlaşılabilirlik puanlama ölçeği

Bu bölüm metnin ilk yazarı tarafından doldurulacaktır.

Özet formunda yer alan ifadeler ile metinde anlatmak istedikleriniz arasındaki anlaşılabilirlik durumunu puanlayınız. 0 puan hiç anlaşılılmama, 10 puan tam anlaşılma ifade etmektedir.

Değerlendirme kriterleri:

- Metnin yazılma amacı - 3 puan
- Metnin ana fikri - 3 puan
- Metnin yardımcı fikirleri - 2 puan
- Ulaşılan sonuç - 2 puan

Anlaşılmama

Anlaşılma

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10